

Glazen panelen maken de Haagse Nieuwe Kerk tot een monumentale concertzaal met een intieme akoestiek.

In december gaat er een serie strijkkwartetten van start, op een nader te bepalen datum uit te zenden door de Tros.

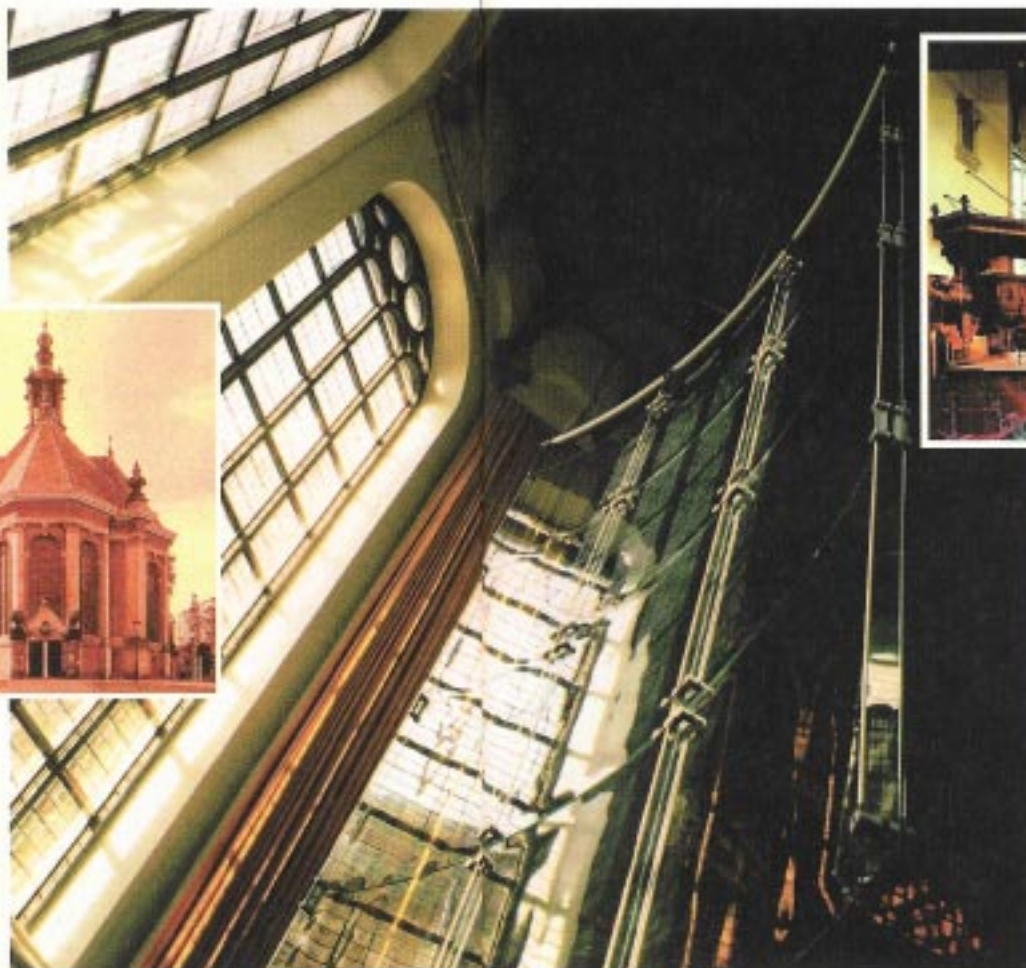
Aad van der Ven

Een kerk voor kamermuziek

KERKDIENSTEN worden er niet meer gehouden. Maar op gezette tijden wordt God in de Haagse Nieuwe Kerk nog wel aangeroepen. Want koren zingen er graag. Maar bovenal wordt er kamermuziek gespeeld. Architectuur en akoestiek dragen er toe bij dat de Nieuwe Kerk een van Nederlands mooiste en geliefdste kamermuziekzalen is geworden. Wie er heeft gespeeld wil zo snel mogelijk

terugkomen. Wie er heeft geluisterd ook. Ze kijken elkaar aan, aan weerszijden van het Spui, een van de drukste Haagse straten: de Dr Anton Philipszaal en de Nieuwe Kerk. Het zijn de twee belangrijkste locaties voor het muziekleven in die stad. De Philipszaal werd gebouwd voor en door het Residentie Orkest. Een zaal voor kamermuziek bevat dat complex niet. Zo'n tien jaar geleden werd er wel over gesproken. Misschien viel

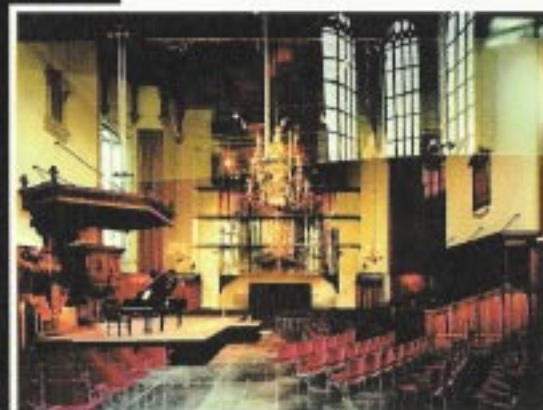

Sinds de akoestische ingrepen is de Nieuwe Kerk de gedroomde 'kleine zaal'

FOTO: HENK MEESTER, SNA

zo'n kleine zaal te realiseren door middel van een uitbouw. Maar dat kostte teveel. Nu praat niemand daar mee over. Sinds de akoestische ingrepen van vier jaar geleden is de Nieuwe Kerk de gedroomde 'kleine zaal'.

In mei 1656 werd de eerste dienst gehouden in deze voor de protestantse eredienst gebouwde kerk, die zich spiegelde in het – al lang verdwenen – water van het Spui. De beroemde filosoof Spinoza werd in

1677 in dit statige, maar ook speelse voorbeeld van Hollands classicisme begraven. Ook van de gebroeders Johan en Cornelis de Witt moeten ergens nog wel een paar beenderen liggen. We kunnen maar beter naar boven kijken. Daar bevindt zich de prachtige houten kap. Pilaren zijn er niet. De als het ware zwevende constructie wordt slechts door de buitenmuren ondersteund. De bouwmeesters Bartholt van Bassen en Pieter Arendszoon Noorwits werden destijds nogal gewantouwd. Het was veel te riskant, zonder pilaren, vond men. Maar alles staat nog overeind, ondanks al het heien, drieëneuhalf eeuw later, ten behoeve van de flatgebouwen die zich nu aan weerszijden van het godshuis bevinden.

Staan we midden in de kerk, dan zien we onder de houten dakconstructie een tweede, glazen plafond en aan twee zijden een aantal verticale glazen panelen, dit alles – nauwelijks zichtbaar – opgehangen aan kabels. Op deze manier wordt het centrum van de kerk van de rest afgeschermd teneinde de klank niet in de ruimte te laten verdwijnen. Dat was een idee van de akoestisch adviseur Rob Metkemeijer (van bureau Peutz) en de architect Kees Spanjers. Zij hebben er ook voor gezorgd dat

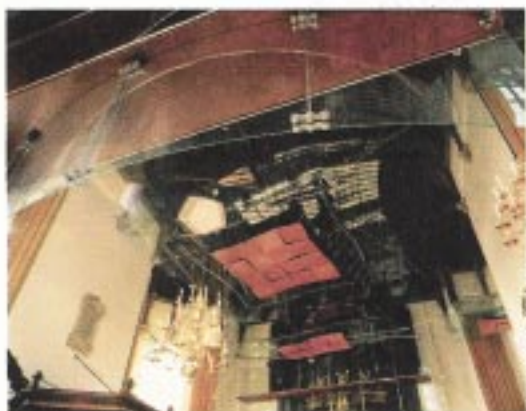

Foto: Rijkswaard

er in de Amsterdamse Beurs van Berlage een glazen zaal temidden van stenen muren kwam, de AGA-zaal. De Rijksdienst Monumentenzorg heeft met dergelijke constructies geen moeite. Ze zijn op beide locaties zonder noemenswaardige beschadigingen weer te verwijderen. Maar makkelijk gaat dat niet. Het leek aanvankelijk zo mooi: even die panelen weghalen om wat meer akoestische ruimte te hebben voor een koor of een orkest. Maar de daarvoor benodigde constructie zou zo duur zijn geworden dat men daarvoor terugdeinsde.

Met als gevolg dat de kerk voor kamermuziek welhaast ideaal is, maar dat het Nederlands Kamerkoor en het Schönberg Ensemble – ze hebben er allebei een serie – de akoestiek als net iets te beperkt ervaren. Leontien Tiddens, zakelijk directeur van het koor, zegt dat haar zangers er nogal aan moesten wennen, maar dat ze zich inmiddels hebben aangepast. 'Nu zijn we heel gelukkig met de Nieuwe Kerk,' zegt zij. Rosita Wouda, manager van het Schönberg Ensemble, is positief, met een paar restricties. 'We spelen er graag en we hebben er een trouw en ook groeiend publiek, maar eigenlijk is het podium voor ons wanneer we in grotere bezetting optreden te klein en krijgt de klank iets te weinig ruimte. Maar ja, ideaal is het nooit.'

Voor de meeste ensembles speelt nog iets anders mee. Er zijn niet veel die een ruimte als de Philipszaal – met tweeduizend stoelen – vol krijgen. De Nieuwe Kerk, met circa vijfhonderd mensen, is een mooi alternatief. De musici zitten dan niet tegen lege rijen aan te kijken.

Drie seizoenen heeft men aan de vernieuwde Nieuwe Kerk kunnen wennen. De loop zit er in en steeds meer musici ervaren de ruimte als weldadig, zowel qua sfeer als qua klank. Als één genre in die kerk goed tot zijn recht komt is het wel de kamermuziek met strijkers. Er treden dan ook steeds meer strijkkwartetten op. De serie die de Stichting Culturele Evenementen Nieuwe Kerk in samenwerking met de Tros organiseert is daarvan een mooi voorbeeld. De deelnemende kwartetten zijn het Takacs Kwartet (3 december) uit Boedapest, het Duitse Petersen Kwartet (21 januari) en het Párkányi Kwartet (22 april), waarvan drie musici in het vroegere Orlando Kwartet speelden. Ook de eveneens in Amsterdam geprogrammeerde serie rond de zes strijkkwartetten van Bartók van het Schönberg Kwartet en het Mondraan Kwartet, afwisselend optredend, heeft een plaats gekregen in de Nieuwe Kerk. Janneke van der Meer, eerste violiste van het Schönberg Kwartet, vindt de akoestiek 'heel prettig', als musicus, maar ook als luisteraar. 'Je speelt als strijkkwartet in zoveel akelige zalen, dat dit een verademing is.' ●

Zondag 3 december, Nieuwe Kerk, Den Haag, 14.15 uur
Takacs Kwartet: Strijkkwartet in D, KV 575 van Mozart, Cypressen nrs. 1, 2, 3, 11 en 17 van Dvorak en Strijkkwartet in e 'Aus meinem Leben' van Smetana

Avondconcert, Dinsdag 2 januari, Radio 4, 20.00 uur